

De Europese begrotingsregels zijn verscherpt

Eind vorig jaar zijn de begrotingsregels voor het eurogebied aangescherpt via de zogenaamde ‘six pack’-regelgeving (a). Zo kunnen vroegtijdiger sancties (niet-rentedragende deposito’s en boetes van 0,2% bbp) worden opgelegd aan eurolanden met een buitensporig tekort (een tekort van meer dan 3% bbp) die niet voldoen aan de door de Raad van Ministers opgelegde verplichtingen. Overigens kan de Commissie aanbevelen om een sanctie op te heffen vanwege uitzonderlijke economische omstandigheden of op basis van een met redenen omkleed verzoek van de lidstaat daartoe. Wat betreft uitzonderlijke omstandigheden kan gedacht worden aan een (niet-milde) recessie. Ook voor landen waarvan het tekort minder dan 3% bbp is, zijn de begrotingsregels aangescherpt. Op de eerste plaats zullen landen die hun overheidsschuld onvoldoende verminderen, te maken krijgen met een buitensporig-tekortprocedure en de daaraan verbonden verplichtingen. Wanneer de schuld van een euroland boven de 60% bbp ligt, is die lidstaat verplicht het verschil met de 60%-norm jaarlijks (gemiddeld genomen over drie jaar) met één-twintigste deel terug te brengen (b). Op de tweede plaats moet voor deze eurolanden de stijging van de overheidsuitgaven die uitkomt boven de potentiële bbp-groei worden gedekt door lastenmaatregelen. Op de derde plaats kunnen eurolanden een rentedragend deposito van 0,2% bbp opgelegd krijgen als zij geen maatregelen hebben genomen in vervolg op aanbevelingen van de Raad van Ministers. Het deposito zal direct in een niet-rentedragend deposito worden omgezet als het land later een buitensporig tekort krijgt. De ‘sixpack’-regelgeving heeft de positie van de Commissie versterkt doordat haar sanctievoorstellen nu voor een groot deel alleen met een gekwalificeerde meerderheid kunnen worden verworpen door de lidstaten. Voorheen was een gekwalificeerde meerderheid nodig om aanbevelingen van de Commissie goedgekeurd te krijgen. Door deze wijziging kan een coalitie van grote lidstaten met grote tekorten niet meer, zoals Duitsland en Frankrijk in 2002 hebben gedaan, Commissievoorstellen tegenhouden.

Nog niet in werking en geratificeerd maar wel op 2 maart jongstleden door 25 EU-regeringsleiders ondertekend is het *Verdrag inzake Stabiliteit, Coördinatie en Bestuur in de Economische en Monetaire Unie* (*‘fiscal compact’*). Het verdrag verplicht om de overheidsbegroting in evenwicht te krijgen, gedefinieerd als een structureel begrotingstekort van hooguit 0,5% bbp. Eurolanden dienen snel te convergeren naar dit begrotingsevenwicht, waarbij de Commissie de voortgang evalueert aan de hand van de ontwikkeling van het structurele begrotingssaldo. In het verleden heeft de Commissie vaak een verbetering van het structurele saldo met $\frac{1}{2}$ à $\frac{3}{4}$ % bbp per jaar als wenselijk gezien; recentelijk heeft de Commissie voor europrobleemlanden grotere verbeteringen per jaar verlangd. Structurele saldi hebben als voordeel boven feitelijke saldi dat zij corrigeren voor de conjuncturele ontwikkeling en daardoor bij gebruik voor begrotingsbeleid het risico op procyclisch beleid verminderen (c). Het verdrag van maart 2012 verplicht tot het in nationale wetgeving vastleggen van automatische correcties voor het geval dat het tekort onvoldoende snel convergeert naar begrotingsevenwicht. Verder verplicht het verdrag landen met een buitensporig tekort om een verbeterprogramma aan de Raad van Ministers ter goedkeuring voor te leggen.

Mogelijk treden deze zomer nog twee nieuwe verordeningen in werking (*“two pack”*). Deze verordeningen geven de Europese Commissie de mogelijkheid om een lidstaat te verzoeken de nationale conceptbegroting te herzien wanneer deze significant afwijkt van Europese verplichtingen. Verder is er de verplichting om onafhankelijke groeiramingen te gebruiken als basis voor nationale begrotingen.

(a) Zie onder andere Europese Commissie, 2011, EU Economic governance “Six pack” enters into force, [12 december](#).

(b) Voor eurolanden waartegen al een buitensporig-tekortprocedure loopt, zoals Nederland, geldt een transitieperiode. Echter ook tijdens deze transitieperiode dient de schuld zich voldoende te bewegen richting de gemaakte afspraken.

(c) Overigens blijkt uit de praktijk dat er behoorlijke haken en ogen zitten aan het gebruik van de berekende structurele begrotingstekorten voor begrotingsbeleid. Zie ook tekstkader ‘Structureel EMU-saldo: veel gebruikt maar veranderlijk’ in CPB, 2011, *Macro Economische Verkenning 2012*, [september](#).